

Examen VMBO-GL en TL

2014

tijdvak 2
maandag 16 juni
13.30 - 15.30 uur

Nederlands CSE GL en TL

Bij dit examen horen een bijlage en een uitwerkbijlage.

Beantwoord alle vragen en maak alle opdrachten in de uitwerkbijlage.

Achter het correctievoorschrift is een aanvulling op het correctievoorschrift opgenomen.

Dit examen bestaat uit 25 vragen, een samenvattingsopdracht en een schrijfoopdracht.

Voor dit examen zijn maximaal 49 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Tekst 1

- 1p 1 Welk kopje past het beste bij de inhoud van alinea 2?
- A Burgerinitiatief
  - B Lyme patiënten
  - C Slopende ziekte
  - D Tweede Kamer
- 1p 2 Welk kopje past het beste bij de inhoud van de alinea's 4, 5 en 6?
- A Landelijk kenniscentrum
  - B Nederlandse vereniging voor Lyme patiënten
  - C Onbekende bacteriestammen
  - D Tienduizenden chronisch zieken
- 1p 3 Wat is het verband tussen alinea 3 en alinea 4?
- A Alinea 3 geeft een voorbeeld voor het gestelde in alinea 4.
  - B Alinea 3 noemt een oorzaak van het gestelde in alinea 4.
  - C Alinea 4 spreekt het gestelde in alinea 3 tegen.
  - D Alinea 4 zwakt het gestelde in alinea 3 af.
- 1p 4 “Veel huisartsen weten te weinig over de ziekte van Lyme. ‘Ze denken dat het allemaal wel meevalt’,” (regels 65-68)
→ Citeer de zin uit de alinea's 3 tot en met 5 waarin een voorbeeld van deze uitspraak wordt gegeven.
- 1p 5 Wat is het verband tussen alinea 6 en alinea 7?
- A Alinea 6 geeft een tegenstelling met het gestelde in alinea 7.
  - B Alinea 6 noemt een reden voor het gestelde in alinea 7.
  - C Alinea 7 is een bevestiging van het gestelde in alinea 6.
  - D Alinea 7 vormt een uitwerking van het gestelde in alinea 6.
- 1p 6 “De vereniging heeft goede hoop in de Tweede Kamer een luisterend oor te vinden.” (regels 126-128)
→ Waarvoor wil de vereniging een luisterend oor vinden?
Gebruik voor je antwoord niet meer dan 15 woorden.
- 1p 7 Hoe staat de schrijver tegenover de uitspraken van deskundigen in deze tekst?
- A Hij gebruikt ze vooral om zijn eigen standpunten te verdedigen.
  - B Hij geeft ze weer zonder verder commentaar.
  - C Hij laat merken het oneens te zijn met de uitspraken.
  - D Hij trekt de juistheid van de uitspraken in twijfel.

tekstfragment 1

Lyme: complex en lastig te behandelen.

- De ziekte van Lyme is vernoemd naar het stadje Old Lyme in de Verenigde Staten waar de ziekte in 1975 is ontdekt.
- Kenmerkend voor Lyme is dat symptomen terugkeren. Die zijn: koorts, vermoeidheid, stijve nek, hoofd- rug- en spierpijn, misselijkheid, braken en een zere keel. Ook kan er sprake zijn van pijn in de gewrichten, problemen met het zenuwstelsel en hartafwijkingen.
- Lyme kan zich ontwikkelen tot een ziekte met verschijnselen als stemmingswisselingen, concentratie- en geheugenproblemen, en zelfs ADHD, dementie en psychoses.
- Ongeveer 1,2 miljoen Nederlanders worden jaarlijks door een teek gebeten. Niet iedereen die besmet raakt, wordt ook ziek.

- 1p 8 “Niet iedereen die besmet raakt, wordt ook ziek.” (laatste zin tekstfragment 1)
→ Citeer de zin uit de alinea’s 1 tot en met 3 van de hoofdtekst waaruit hetzelfde blijkt.
- 1p 9 Wat is het belangrijkste doel van de schrijver met deze tekst?
A adviseren
B informeren
C overtuigen
D waarschuwen
- 1p 10 Hoe kun je de inhoud van alinea 7 het beste weergeven?
In alinea 7 wordt
A een advies gegeven.
B een toekomstbeeld geschetst.
C een waarschuwing uitgesproken
D een wens geuit.
- 1p 11 Welke zin geeft het beste de hoofdgedachte weer van de tekst *Aandacht voor de ziekte van Lyme*?
A De ziekte van Lyme kan zich ontwikkelen tot een chronische ziekte met diverse ziekteverschijnselen.
B Er moet volgens de NVLP een kenniscentrum komen voor de ziekte van Lyme, zodat patiënten sneller en effectiever geholpen kunnen worden.
C Huisartsen zijn volgens de NVLP te weinig op de hoogte van de ziekte van Lyme en ondernemen daardoor niet tijdig actie.
D Jaarlijks worden steeds meer mensen ziek nadat ze een beet van een besmette teek hebben opgelopen en dat kan voorkomen worden.

Tekst 2

10p **12 Samenvattingsopdracht**

Vat de tekst *Overbodig gepieker* samen in maximaal 220 woorden.

Besteed daarbij alleen aandacht aan de volgende punten:

- 1 wat psychologen ontdekken over het maken van keuzes;
- 2 op welke manier mensen in het algemeen belangrijke beslissingen denken te moeten nemen;
- 3 op wie die denkwijze volgens Pachur terug te voeren is;
- 4 wat de theorie van Franklin inhoudt;
- 5 welke tegenstelling er bestaat tussen de theorieën van Franklin en Pachur;
- 6 welke twee vergelijkbare resultaten Pachur en andere onderzoekers hebben verkregen;
- 7 welke twee stappen in je hersenen gemaakt worden waardoor je razendsnel een keuze maakt.

Maak er een samenhangend geheel van. Gebruik geen telegramstijl. Noem niet onnodig voorbeelden. Tel de woorden en zet het aantal onder de samenvatting. Zet de titel erboven.

Tekst 3

1p **13** Wat is het belangrijkste doel van deze advertentie?
de lezer

- A aansporen tot het kopen van vlees van verantwoord gefokte kippen
- B informeren over de langdurige ontwikkeling van oervogel naar kip
- C vragen om geld over te maken naar stichting Wakker Dier Amsterdam
- D waarschuwen voor het gezondheidsrisico van goedkoop kippenvlees

1p **14** Het gebruik van de tijdbalk in de afbeelding heeft in deze advertentie een speciale functie.

Welke functie is dat?

- A het geven van voorbeelden van verschillende kippenrassen
- B het laten zien van de dieronvriendelijke ontwikkeling van de kip
- C het minder schokkend maken van de boodschap van de tekst
- D het vragen van aandacht voor diervriendelijke acties van Wakker Dier

1p **15** Welk element van de boodschap van de tekst wordt duidelijk door de afbeelding?

- A De gefokte kip past niet bij de natuurlijke kip.
- B Er lopen al heel lang kippen rond op de wereld.
- C Het eten van kippenvlees is niet altijd aantrekkelijk.
- D Kippen zijn voorbeelden van dieren die geleidelijk veranderd zijn.

Tekst 4

- 1p 16 Hoe wordt het onderwerp van de tekst in alinea 1 ingeleid?
Het onderwerp wordt ingeleid door
A de mening van de schrijver te geven.
B de opbouw van de tekst aan te geven.
C een toepasselijk voorbeeld te geven.
D vooraf een samenvatting van de tekst te geven.
- 1p 17 Wat is het verband tussen alinea 3 en alinea 4?
A Alinea's 3 en 4 vormen een opsomming.
B Alinea's 3 en 4 vormen een tegenstelling.
C Alinea 4 is een uitwerking van alinea 3.
D Alinea 4 noemt een gevolg van alinea 3.
- 2p 18 "Maar niet iedereen is overtuigd van deze bewering." (regels 41-42)
→ Om welke vier redenen wordt er volgens de tekst getwijfeld aan de uitkomst van het onderzoek onder taxichauffeurs?
- 1p 19 Het overslaan van je ontbijt heeft volgens alinea 7 drie gevolgen voor je gedrag.
→ Noem deze drie gevolgen.
- 1p 20 Welk kopje geeft het beste de inhoud weer van de alinea's 4 en 5?
A Kritiek op het BBC-experiment
B Vette vis en gezondheid
C Visdieet in de mode
D Wetenschap en televisie
- 1p 21 Welk kopje geeft het beste de inhoud weer van de alinea's 6 tot en met 9?
A Chocolade en koolhydraten
B Gebrek aan goed onderzoek
C Kinderen in de wetenschap
D Voeding en gedrag nader onderzocht
- 1p 22 De BBC heeft onderzocht wat het effect van vette vis is op ons gedrag. In de tekst wordt nog een onderzoek van de BBC genoemd.
→ Citeer de zin uit alinea 8 waaruit blijkt welke theorie de BBC nog meer heeft onderzocht met betrekking tot voeding en gedrag.

- 1p 23 “De gestreste taxichauffeurs in Londen hadden dus misschien beter met koolhydraten kunnen experimenteren dan met vette vis.” (regels 141-145)
Welke reden wordt hiervoor gegeven?
- A Gestreste mensen kunnen vaak niet genoeg eten vanwege de spanning.
  - B Het eten van koolhydraten kan je stemming verbeteren.
  - C Het onderzoek met vis is zinloos, omdat mensen veel minder vis eten dan koolhydraten.
  - D Vette vis heeft meer nadelen dan voordelen vanwege het vet.
- 1p 24 In de tekst komt de onderzoeker Rob Markus regelmatig aan het woord. Op welke manier gebruikt de schrijver de mening van Markus?
- A De schrijver gebruikt het commentaar van Markus om zijn eigen mening te ondersteunen.
  - B De schrijver geeft de mening van Markus zonder eigen commentaar weer.
  - C De schrijver laat merken dat hij het niet eens is met de kritiek van Markus op het BBC-programma.
  - D De schrijver steunt de mening van Markus dat veel onderzoek ondeugdelijk is.
- 1p 25 De schrijver en Rob Markus willen de lezers informeren over het effect van voeding op ons gedrag.
Welk doel hebben de uitspraken van Rob Markus nog meer?
Deze uitspraken dienen er ook toe om de lezers
- A ertoe over te halen omega-3-pillen en visolie te kopen bij de drogist.
  - B ervan te overtuigen dat een visdieet goed werkt tegen stress.
  - C te adviseren gezond en gevarieerd te eten.
  - D te vermaken met misvattingen over de invloed van voedsel op ons gedrag.
- 1p 26 Welke zin geeft het beste de hoofdgedachte van de tekst weer?
- A Bekende uitspraken over voeding en gedrag zijn onjuist en die uitspraken beïnvloeden ons eetgedrag op een negatieve manier.
  - B Omdat uit onderzoek blijkt dat voeding effect heeft op ons gedrag, is het belangrijk om vooral goed te ontbijten en regelmatig vette vis te eten.
  - C Onderzoek laat zien dat stoffen in voedsel invloed hebben op ons brein en functioneren, maar het is nog niet helemaal duidelijk hoe dat werkt.
  - D Uit onderzoek blijkt dat het eten van chocolade een gunstig effect op ons gedrag en humeur kan hebben.

Schrijfpdracht

Regelmatig hoor je om je heen dat kinderen steeds drukker worden. Een neefje van je mag van zijn ouders geen snoep en bij jou op school is energiedrank verboden. Dat drukke gedrag zou te maken hebben met eet- en drinkgewoontes. Je vraagt je af of dat echt zo is of dat volwassenen nogal overdrijven. Je wilt hier wel meer over weten.

Je zit in de vierde klas van het vmbo en je moet dit jaar voor Nederlands een interview houden of een enquête afnemen. Je kiest het onderwerp 'voeding en gedrag'. Je vindt op internet de website van het Voedingscentrum. Op die site, www.voedingscentrum.nl, vind je veel boeiende informatie waar je wat aan hebt. Toch wordt het je niet helemaal duidelijk hoe het nou precies zit met het verband tussen voeding en gedrag.

Ook heb je het artikel *Voer voor je brein* gelezen. Je weet nu niet meer wie of wat je geloven moet. Heeft bepaalde voeding nu wel of geen invloed op gedrag? Daarom lijkt het je een goed idee een interview te gaan houden met een deskundige van het Voedingscentrum.

Je besluit een brief te sturen naar het Voedingscentrum om te vragen of het afnemen van een interview mogelijk is. Je weet dat mijnheer Overbeek bij het Voedingscentrum werkt en dat hij wel vaker geïnterviewd wordt over gezonde voeding. Je stelt voor om op 23 juni 2014 naar het Voedingscentrum in Den Haag te komen om de heer Overbeek te interviewen. Je kunt die dag om half tien in Den Haag zijn. In de brief geef je aan waarom je graag een interview wilt. Ook stel je in je brief alvast een aantal concrete vragen over het verband tussen voeding en gedrag. Verder vermeld je in de brief kort je eigen mening over wat jij onder goede voeding verstaat. Je hoopt dat je snel wordt uitgenodigd, zodat je het interview kunt afnemen.

13p 27 **Opdracht**

Schrijf een brief aan de heer Overbeek van het Voedingscentrum.

Het adres is:

Postbus 85700

2508 CK Den Haag

Dateer je brief op 3 juni 2014.

Gebruik bovenstaande informatie uit de schrijfoopdracht en de inhoud van de tekst *Voer voor je brein*.

Besteed verder aandacht aan de volgende punten:

- jezelf voorstellen met naam, klas en school;
- aanleiding van je verzoek: de opdracht voor Nederlands;
- de keuze van je onderwerp;
- reden van je verzoek: onduidelijkheid ondanks site en artikel *Voer voor je brein*;
- vraag over het effect van vette vis op gedrag;
- vraag over invloed van ontbijten op gedrag;
- vraag over het effect van suiker op gedrag;
- jouw eigen mening over goede voeding;
- plaats, datum en tijdstip van je interview;
- verzoek om een snelle reactie;
- een bedankje vooraf voor de medewerking.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.